

МЕПСО - Зајакнување на преносната мрежа

Земја: Северна Македонија
Број на проект: 54625
Деловен сектор: Енергија Европа
Вид на инвестиција: Државна
Планиран датум на одобрување: 29 Мај 2024 година
Статус: Се испитува можноста за финансирање
Објава на Резимето на проектот: 24 Мај 2024 година

Опис на проектот

ЕБОР разгледува можност за одобрување на догворен негарантиран кредит до ЕУР 26,4 милиони на Македонскиот операторот на електро - преносниот систем (АД МЕПСО или Компанијата). Средствата од финансирањето обезбедено од ЕБОР ќе бидат искористени за финансирање на изградба на:

- (i) Нова трафостаница 400/110 kV блиску до Милетково,
- (ii) Реконструкција на 110 kV далекувод Валандово -Струмица
- (iii) развој на центар за обука за оператори на високонапонска мрежа и други секторски специјалисти (Проектот).

Проектот ќе биде ко-финансиран од:

- (i) ЕУР 7,6 милиони инвестициски грант од Инвестицискиот Фонд за Западен Балкан (ИФЗБ) и ЕУР 0,5 милиони грант од Климатскиот инвестициски фонд за забрзување на транзицијата од јаглен (Climate Investment Fund Accelerating Coal Transition - CIF ACT). Вкупната вредност на проектот ќе биде ЕУР 34,5 милиони.

Цели на проектот

Општо земено, Проектот ќе овозможи АД МЕПСО да ја зајакне преносната мрежа во југо-источниот регион на Северна Македонија. Овој развој е клучен за интеграција на голем број електрани од обновливи извори на енергија (ОИЕ) на преносната мрежа. Реализацијата на овој проект значително ќе ги намали загубите на енергија, со планирано намалување на околу 14,5 GWh на годишно ниво. Дополнително на оваа придобивка, ќе се развие и Центар за обука за операторите на високонапонска мрежа, во југо-западниот регион каде

јагленот се користи како главен енергенс, од кои придобивки ќе има не само АД МЕПСО, туку и другите секторски работници кои се засегнати од транзицијата кон зелена енергија.

Влијание врз транзицијата

ЕТИ 72

Влијанието врз транзицијата на овој проект произлегува од зелените и инклузивните квалитети. Проектот ќе резултира со климатски придобивки преку намалување на загубите во преносот и ќе овозможи потенцијално приклучување на 1,170 MW дополнителни обновливи извори на енергија во земјата, кои моментално не се поврзани поради ограничениот капацитет на локалната преносна мрежа. Проектот ќе промовира развој на човечки капитал со поддршка на АД МЕПСО, преку основање на Центар за обука во југо-западниот регион, таргетирајќи не само оператори на пренос, туку и други секторски работници, врз кои влијае транзицијата на зелена енергија.

Информација за клиентот

АД МЕПСО

МЕПСО, компанија во 100% сопственост на државата која е операторот на електро - преносниот систем на Северна Македонија е формирана во 2005 година, со трансформацијата на Електростопанство на Македонија.

Активностите на МЕПСО се:

- (i) Пренос на електрична енергија
- (ii) Управување со системот за електрична енергија во земјата, како и балансирање на енергетскиот систем, и
- (iii) Организација и управување на македонскиот пазар на електрична енергија.

Резиме на финансиско учество на ЕБОР

ЕУР 26.400.000,00

Вкупна вредност на проектот

ЕУР 34.700.000,00

Еколошко и социјално резиме

Категоризирано Б (2019 ЕСП). Еколошката и социјална (ЕиС) проценка (ЕСП) беше направена од независен консултант за две проектни компоненти, т.е. Под-проект 1- Изградба на новата 400/100 kV трафостаница во близина на Милетково, лоцирана во

Општина Гевгелија, со нејзиното поврзување со постоечката 400 kV и 110 kV преносна мрежа; и под-проектот 2 – нов далекувод и рехабилитација на постоечките 110kV далекуводи и трафостаници во и помеѓу општините Милетково, Валандово и Струмица. Независната проценка вклучува ревизија на компанијата и проценка на ЕиС проектен ризик и влијанија, согласно Политиките и правилата за работење (ПР) на ЕиС аспектите на ЕБОР. Покрај ЕиС проценката на поврзаните капацитети со проектот, т.е. развојот на Центарот за обука за оператори на високонапонска преносна мрежа, кои ќе вклучат реконструкција на постоечките капацитети на клиентот, набавката на опрема и развој на курикулум за обука, направена од Одделот за екологија и социјални аспекти, беше направена и ревизија на планираното реновирање во однос на капиталните трошоци и проценка на локацијата и соседните области, во однос на можни сензитивни рецептори.

Резултатите на ЕСП укажуваат дека Компанијата има воспоставено ЕиС процедури за ублажување на ЕиС ризици за време на имплементација на проектот и негово управување. Истите се развиени како дел на надворешна сертификација за ИСО 9001 (менаџмент на квалитет) ИСО 14001 (еколошки менаџмент), ИСО 45001 (менаџмент за здравје и безбедност), како и ИСО 50001 (менаџмент со енергија), вклучувајќи ги Политиките за еколошка заштита. ЕСП идентификуваше области за подобрување на бараната структура на Проектот, за да биде согласно ПР на Банката од 2019 година, и добрата меѓународна пракса. Овие се влучени во Еколошкиот и социјалниот акционен план (ЕСАП). Клиентот е согласен со ЕСАП. Ќе треба да се придржуваат до националните процедури за дозволи, како и да се добијат сет дозволи во согласност со ЕСАП.

Треба да се креира План за градежна средина и социјален менаџмент, согласно спецификите на проектот, согласно ЕСАП, базиран на Еколошкиот и социјален менаџмент план, кој е подготвен за проектот, како дел од ЕСП. Клиентот ќе треба да воспостави сет на барања во тендерската документација за градежниот изведувач и супервизија на трети страни, за да се назначат еколошки, социјални, здравствени и безбедносни специјалисти, како дел од тимовите. Оперативните влијанија ќе бидат менаџирани од клиентот преку постоечкиот Еколошки и социјален менаџмент систем и процедури кои што се имплементираат. Клиентот работи во согласност со Законот за работни односи на Северна Македонија, а одредбите и процедурите за човечки ресурси на компанијата се согласно локалните барања и во согласност со ПР2. Изведувачите ќе треба да имплементираат механизми за интерни поплаки, со цел работниците да бидат целосно усогласени со ПР2. Ризиците за загадување за време на изградбата ќе бидат менаџирани преку План за заштита и контрола на загадување, како и Контролен план за менаџмент на почва и ерозија. Бучавата при изградба ќе биде менаџирана преку Менаџмент планот за бучава. Менаџмент планот за градежен отпад, како дел од Планот за градежна средина и социјален менаџмент, ќе се имплементира од назначени изведувачи, кои ќе обезбедат услови сите градежни работи и градежниот отпад да биде соодветно менаџиран, согласно македонските закони и барањата на ЕУ за управување со отпад. Мерките за климатска отпорност треба да бидат вметнати во документацијата за креирање на проектот, за да ја намалат ранливоста на идните климатски промени. ЕСАП предвидува развој и имплементација на неколку менаџмент планови за да ги ублажи здравствените и безбедносните влијанија за време на фазата на изградба.

Се очекува дека проектот ќе резултира во стекнување на земјиште. Рамката за стекнување на земјата и раселување (РАЗР) е подготвена како дел од ЕСП согласно ПР5, вклучувајќи

мерки за затворање на јазовите со ПР5. ЕСАП предвидува подготовка на План за стекнување на земја и раселување, базиран на оваа Рамка, кој ќе биде развиен откако точната природа и обем на стекнување на земјата ќе бидат познат, сè со цел да обезбеди целосна усогласеност со ПР5. Под-проектот 1 не е лоциран во Натура 2000, или локално заштитените области; но, пошироката географска област на Реката Вардар соодветствува со познатата рута на миграција на птици. Во однос на Под-проектот 2, постоечкиот 110kV далекувод, поминува преку една локално заштитена област - Парк на природата Чам Чифлик во секција долга 0,5 м и една меѓународно признаена локација, како и важната област со растенија - Беласица, во должина од 2,8 км. Заради тоа, оптимизацијата на позицијата на далекуводот е направена како дел од ЕСМ, со цел целосно да се избегне влијание на заштитената област Парк на природата Чам Чифлик. Користењето на подземните кабли се избрани за секцијата во Струмица, со цел да се намали општата должина долж ИПА од 2,8 км на 1,6 км. Согласно барањата на ПР6, ЕСАП ги планира следниве мерки:

- (i) Развој на План за заштита на птиците на корпоративно ниво;
- (ii) Инсталирање на пренасочувачи за птици;
- (iii) Сезонски ограничувања на чистење на вегетацијата од април до јуни;
- (iv) Забрана на работа во чувствителните области во близина на реката Вардар, и
- (v) Подготовка на Акционен план за биодиверзитетот.

Влијанијата врз познатите места, кои се културно наследство во пошироката област на проектот, ќе се избегнуваат, како дел од процесот на селекцијата на рутата и процесот на оптимизација, согласно хиерархијата на ублажување на ЕБОР ЕиС политика. Не се очекува влијание врз познато културно наследство, а случајните наоди ќе се разрешат преку Процедурата за случајни наоди, како што е наведено во ЕСАП. Заинтересираните учесници беа консултирани за мислење, на одржаните состаноците за ЕСП, преку индивидуални и групни средби. Подготвен е План за ангажман на учесниците (ПАУ) за проектот и тој вклучува механизми на поплака, со кои ќе се разрешат поплаките од надворешните учесници, согласно ЕСАП. Планот за ангажман на учесниците и Не-техничкото резиме ќе бидат јавно објавени на англиски јазик и на локалниот јазик во земјата. Банката ќе ја надгледува имплементацијата на проектот преку ревизија на годишните мониторинг извештаи и посета по потреба.

Техничка соработка и финансирање со грант

Техничката соработка од ЕУР 230.000 е наменета за курикулумот за обука. Со неа ќе се промовираат подобрувања на знаењата и повторна едукација за вработените во енергетскиот сектор во земјата и регионот, под Рамката за техничка помош за родова и економска инклузија, која се очекува да биде обезбедена од меѓународни донатори, со намена за поддршка на креирање и имплементација на ГиЕИ (G&EI) активности.

Додадена вредност

ЕБОР нуди финансирање кое што не е достапно на пазарот, од комерцијални ресурси под разумни правила и услови. Фактот финансирање е неопходно за структурирање на проектот. Додадена вредност е што ЕБОР нуди тенор, кој не е подолг од она што е достапно на клиентот на пазарот, по разумни правила и услови.

Контакт информација за компанијата:

Ерол Кецап

erol.kecap@mepso.com.mk

<https://www.mepso.com.mk/index.php/en/>

Разбирање на транзицијата

Натамошни информации во врска со пристапот на ЕБОР кон влијанието врз транзицијата, може да се проверат [тука](#).

Деловни можности

За бизнис можности или набавки, контактирајте ја компанијата клиент.

За бизнис можности со ЕБОР (кои не се поврзани со набавка) контактирајте не на:

Телефон: +44 20 7338 7168

Електронска адреса: projectenquiries@ebrd.com

За проектите на Банката со државниот сектор, посетете ја веб страната [Набавки на ЕБОР](#):

Телефон: +44 20 7338 6794

Електронска адреса: procurement@ebrd.com

Општи прашања

За сите прашања околу проектите, можете да не контактирате преку онлајн Образецот за прашања за ЕБОР.

Еколошки и социјални политики (ЕСП)

ЕСП и релевантните Барања за работење (БР) ги воспоставуваат практиките преку кои ЕБОР ги имплементира обврските за промовирање на „еколошки стабилен и одржлив развој“. ЕСП и БР вклучуваат специфични одредби за клиентите, кои треба да ги следат, заедно со применливите барања од локалните закони за јавно информирање и консултациите, како и воспоставување на механизми за жалба кои треба да ги добијат и да изнајдат решение за забелешките и поплаките на клиентите и засегнатите страни, особено за еколошкото и социјалното работење на клиентот и самиот проект. Пропорционално со природата и рамката на проектниот еколошки и социјален ризик и влијание, ЕБОР дополнително бара неговите клиенти да објават информации, согласно релевантните практики, кои се поврзани со ризиците и влијанијата кои се појавуваат во проектите, да превземат разумни консултации со учесниците во проектот, и да ги разгледаат и да одговорат на поставените прашањата.

Повеќе информации за практиките на ЕБОР поврзани со оваа проблематика може да пронајдете тука.

Интегритет и усогласеност

Канцеларијата на Главниот службеник за усогласеност (КГСУ) на ЕБОР, промовира добро владеење и обезбедува услови за имплементирање на највисоките стандарди на интегритет за сите активности на Банката, согласно најдобрите меѓународни практики. Проверката на интегритетот се врши на сите клиенти на Банката, со цел да се обезбедат услови проектите да не претставуваат неприфатлив ризик за интегритетот или репутацијата на Банката. Банката верува дека идентификувањето и разрешувањето на проблемите во фазите на одобрување на проектот, се најефикасни средства за обезбедување на интегритетот на трансакциите на Банката. КГСУ игра клучна улога во овие заштитни напори, но помага и во мониторинг на ризиците поврзани со интегритетот на проектите во пост-инвестициската фаза.

КГСУ е одговорна и за испитување на обвинувањата за измама, корупција и лошо владение во проектите кои се финансирани од ЕБОР. Било кој во или вон Банката, кој се сомнева дека има измама или корупција, треба да достави писмена забелешка до канцеларијата на Главниот службеник за усогласеност, на електронска адреса на compliance@ebrd.com. Сите работи кои ќе бидат пријавени, ќе бидат обработени од страна на КГСУ и ќе следи соодветна активност. Сите пријави, вклучувајќи ги и анонимните, ќе бидат разгледани. Приговорите може да бидат поднесени на било кој јазик кој се користи во Банката или јазик во земјите каде Банката има свои канцеларии. Доставените информации мора да бидат со општа добра намера.

Пристап до Политика на информации (ППИ)

ППИ пропишува како ЕБОР ги објавува информациите и се консултира со учесниците во проектот, со цел да промовира подобро спознавање и разбирање на стратегиите, политиките и проектите, следствено нивното стапување на сила од 1 јануари 2020 година. Ве молиме проверете на овој линк - [Пристап до политики за информирање](#), за да дознаете кои информации се достапни на веб страната на ЕБОР.

Посебни барања за информации може да се достават преку [Формуларот за прашања за ЕБОР](#).

Независен механизам на приговори за проектот (НМПП)

Доколку справувањето со забелешките на клиентите или Банката, околу еколошките, социјалните и јавните објави на информации не се успешни (на пример, преку механизмите на жалба на ниво на клиент - проект или преку директна интеракција со менаџментот на Банката), поединците и организациите може да бараат нивните забелешки да се разгледаат преку релевантниот независен механизам на приговор за проекти на ЕБОР, креирани за оваа намена.

НМПП независно ги разгледува аспектите на Проектот кои се верува дека предизвикале (или има веројатност дека ќе предизвикаат) штета. Целта на механизмот е да поддржи дијалог помеѓу учесниците во Проектот во разрешување на аспектите од еколошки, социјални и јавни објави на информации; да определи дали Банката ги испочитувала еколошките и социјалните политики или одредбите кои се поврзани со проектот, во однос на Пристапот до политиките на информирање, и онаму каде што е релевантно, да се справи со било кои постоечки неусогласености со овие политики, истовремено спречувајќи идни неусогласувања со Банката.

Посетете ја веб страната Независен механизам за проектната отчетност (НМПО) за да дознаете повеќе за активностите и мандатот на истиот. Можете да поднесете барање за ревидирање или директно да го контактирате НМПО на електронската адреса iram@ebrd.com за да добиете упатства и повеќе информации за НМПО и за начинот на поднесување барање.